

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Petra Šebka a soudců JUDr. Václava Štencla, MA, a Mgr. Jana Jiráska, Ph.D., ve věci

žalobce: **Ing. P. M.**
bytem X
zastoupený advokátem JUDr. Janem Klailem
sídlem Lukavická 22, 301 00 Plzeň

proti
žalovanému: **Velitel vzdušných sil**
sídlem Vítězné náměstí 1500/5, 160 01 Praha 6

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 7. 2024, č. j. MO 597561/2024-3031,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Žalobce, voják z povolání, požádal v srpnu roku 2008 velitele svého vojenského útvaru (původně šlo o útvar v Přerově) o doplacení platu za dobu, kdy byl určen k plnění úkolů služeb letecké záchranné služby (dále „LZS“), resp. letecké pátrací a záchranné služby (dále „SAR“). Příslušný služební orgán nejprve žádosti žalobce nevyhověl (dvě rozhodnutí byla zrušena rozsudky Krajského soudu v Ostravě), poté jí v roce 2019 částečně vyhověl a přiznal žalobci odměnu za práci přesčas ve výši 147 734 Kč. Také toto rozhodnutí bylo následně zrušeno, a to Krajským soudem v Brně (rozsudek ze dne 27. 7. 2021, č. j. 31 Ad 9/2019-89). Věci se poté zabýval i Nejvyšší správní soud a dospěl k závěru, že rozdělení směn LZS a SAR (12 hodin výkonu služby a na ně navazujících 12 hodin formálně označovaných jako služební pohotovost, přičemž materiálně se jednalo také o výkon služby) bylo čistě formální a účelové a ze strany služebně nadřízených orgánů žalobce se jednalo o snahu o obcházení zákona (krácení žalobce na jeho platových nárocích). Žalobce tedy splnil všechny podmínky pro to, aby byl jeho nárok na dorovnání platu důvodný (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2022, č. j. 6 As 262/2021-19).
2. Rozhodnutím ze dne 18. 12. 2023, č. j. MO 983833/2023-2427, proto velitel VÚ 2427 Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou, ve výroku I. žádosti žalobce vyhověl a přiznal mu doplacení hrubého platu ve výši 321 924 Kč a odpovídající úrok z prodlení. Výrokem II. rozhodl služební orgán tak, že nároky za dobu do 30. 6. 2005 jsou dle § 161 odst. 1 a 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, promlčeny. Výrokem III. pak rozhodl, že o rozšíření nároku za období po roce 2008 údajně podané v roce 2011 se nevyhovuje, jelikož se jedná o samostatné správní řízení, které bylo vedeno u jiného správního orgánu a není součástí tohoto řízení. Druhý a třetí výrok rozhodnutí služebního orgánu napadl žalobce odvoláním, které žalovaný rozhodnutím ze dne 24. 7. 2024, č. j. MO 597561/2024-3031, zamítl a prvostupňové rozhodnutí v tomto rozsahu potvrdil.

II. Stanoviska účastníků řízení

3. Žalobce se domáhá zrušení napadeného rozhodnutí a dále výroků II. a III. prvostupňového rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Namítá, že plat mu byl krácen úmyslně, neboť mu byla nařízena nepřetržitá 24hodinová služba, a naopak mu nikdy nebyla nařízena služební pohotovost navazující na 12hodinovou službu. Naříditi takovým způsobem služební pohotovost by ostatně ani nešlo, neboť by nebylo možné dodržet stanovenou dobu odpočinku a provést stanoveným způsobem letovou přípravu. V době výkonu služby LZS nebo SAR nadto posádka vrtulníku podléhá jinému velení než v době služební pohotovosti. Příslušný velitel věděl, že jednotlivým vojákům vyplácí plat v rozporu s jeho vlastními rozkazy. Z toho vyplývá úmysl správního orgánu příslušného vojáka poškozovat. Žalobce odkazuje také na zvukový záznam, na němž velitel popisuje danou praxi a uvádí, že jestli se podle ní někdo nechce řídit, nechť se přihlásí a může být převeden na jinou práci, přičemž řešit situaci s právníky, s ministryní nebo se sdělovacími prostředky nemá smysl. To žalobce označuje za nátlak. Je tedy zřejmé, že jednání služebních orgánů je zaviněné. Služebními orgány uplatněná námitka promlčení je dle žalobce v rozporu s dobrými mravy. Resort obrany nasadil veškeré možné orgány s jediným cílem – poškodit žalobce, resp. vynaložit veškeré úsilí k tomu, aby žalobce nabyl dojmu o legalitě nezákonného jednání a snad se i vzdal dožadování se svých nároků. Námitka promlčení by dle žalobce neměla sloužit k zajištění nedotknutelnosti nezákonně získaného prospěchu oficiálně nazvaného „ekonomickou racionalizací pracovních zdrojů“, jež bylo motivem jednání služebních orgánů od samého počátku. Žalobce se tedy domáhá náhrady úmyslně způsobené škody, přičemž v úvahu by přicházelo také posouzení nároku coby vydání

bezodůvodného obohacení. Ze státního rozpočtu byly určeny finanční prostředky kromě jiného pro účely hrazení protihodnoty za vykonané služby. Pokud armáda postupovala tak, že část těchto finančních prostředků si v rozporu s vlastními rozkazy ponechala, pak se na úkor vojáků bezodůvodně obohatila. Žalobce dále brojí proti tomu, jak bylo naloženo s jeho rozšířením žádosti z roku 2011. Nemůže být pochyb, že podání bylo učiněno. Žádné rozhodnutí o ní se ve spise nenachází a žalobci ani jeho zástupci nebylo předloženo žádné sdělení o tom, že žádost není důvodná. V souladu se základními zásadami správního řízení měly být obě žádosti spojeny do společného řízení. Postoupení této věci jinému útvaru nedává smysl; sdělení ze dne 24. 10. 2011 nepředstavuje uvědomění účastníka řízení o postoupení věci příslušnému správnímu orgánu a postoupením by došlo k paradoxní situaci, kdy by co do podstaty identické žádosti řešily současně dva rozdílné služební orgány.

4. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvádí, že žalobce svůj nárok uplatnil žádostí podanou dne 14. 8. 2008. Nárok na plat za období před 1. 7. 2005 je proto v souladu s § 161 odst. 1 a 2 zákona o vojácích z povolání promlčen. Žalovaný vycházel ze závěrů předchozího rozsudku Krajského soudu v Brně v této věci, podle něhož nelze dovozovat, že služební orgány měly v úmyslu žalobci způsobit škodu. V témže rozsudku krajský soud nepřisvědčil ani argumentaci žalobce o nemravnosti uplatněné námitky promlčení. Domnělé rozšíření žádosti z roku 2011 bylo jako nová žádost postoupeno veliteli VÚ 8407 Kbely. O žádosti tedy probíhalo samostatné řízení. Žalovaný proto navrhuje, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.
5. Na vyjádření žalovaného reagoval žalobce replikou. Opakuje své stěžejní žalobní argumenty a upozorňuje, že Nejvyšší správní soud zásadně modifikoval odůvodnění rozsudku Krajského soudu v Brně. K rozšíření žádosti opakuje, že žádost byla podána a řízení nebylo nikdy delegováno.

III. Posouzení věci krajským soudem

6. Krajský soud v Brně na základě včas podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného a řízení předcházející jeho vydání v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2, věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; dále „s. ř. s.“). Soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správních orgánů (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci rozhodl přednostně s ohledem na celkovou dobu správních a soudních řízení v této věci a bez nařízení jednání za splnění zákonných podmínek (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Při rozhodování vycházel z obsahu správního spisu, nad jehož rámec nebylo potřeba provádět dokazování.
7. Úvodem je vhodné zmínit, že v nynější věci není sporu o tom, že nárok žalobce je v základu oprávněný. To již vyřešily soudy ve shora odkazovaných rozsudcích. Spor se nyní vede výhradně o dvě věci: 1) zda je nárok žalobce za období do 30. 6. 2005 promlčen, 2) jaký vliv na řízení mělo tvrzené rozšíření žádosti z roku 2011.
8. Ze správního spisu a napadených rozhodnutí plyne, že žalobce svůj nárok uplatnil dne 14. 8. 2008. To žalobce v žalobě nezpochybňuje.
9. Pro nynější věc je dále podstatný charakter žalobcova nároku. Žalobce v žalobě opakovaně zmiňuje, že mu služební orgány „úmyslně způsobily škodu“, a domáhá se náhrady škody, případně vydání bezodůvodného obohacení. Takto ovšem dle zdejšího soudu nárok žalobce kvalifikovat nelze.

10. Uplatněný nárok vychází, zjednodušeně řečeno, ze skutečnosti, že za plnění úkolů služeb LZS a SAR byl původně žalobci vyplacen plat za 12 hodin výkonu služby a dále 50 % platu za 12 hodin služební pohotovosti. Žalobce ovšem po celou dobu konal řádnou službu, za jejíž výkon mu náležel plat v plné výši včetně příslušných příplatků. Jedná se tudíž o nárok na plat a jeho příslušenství dle § 66 a násl. zákona o vojácích z povolání ve spojení se zákonem č. 143/1992 Sb., o platu.
11. Z ničeho neplyne, že by žalobci byla zároveň způsobena škoda ve smyslu právních předpisů upravujících náhradu škody. Je pochopitelné, že žalobce se cítí být postupem služebních orgánů „poškozen“ a nevyplacení části platu vnímá jako „újmu“. Předpokladem vzniku povinnosti k náhradě škody je ovšem kromě protiprávního jednání spočívajícího v porušení právní povinnosti také způsobení škody (§ 2909 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku), kterou nelze ztotožňovat s primární právní povinností. Např. pro náhradu škody vzniklé porušením smlouvy obecně platí, že nárok na náhradu škody vzniká paralelně vedle povinnosti plnit. Neplatí tedy, že porušení povinnosti vyplatit plat nebo mzdu ve stanovené výši (resp. porušení povinnosti plnit v penězích) zakládá nárok na náhradu škody ve výši nevyplacené části platu nebo mzdy.
12. Žalobci pak zjevně nevznikl ani nárok na vydání bezdůvodného obohacení. V nynějším případě nebylo plněno bez právního důvodu ani na základě neplatného právního úkonu (§ 163 zákona o vojácích z povolání). Jak uvádí žalobce, příslušná rozpočtová kapitola obdržela finanční prostředky určené mimo jiné na zabezpečení platu vojáků z povolání. Sám žalobce ovšem žádné plnění bez právního důvodu (na jehož vydání by mu z tohoto titulu vznikl nárok) žalovanému ani státu neposkytl.
13. Podle § 161 odst. 1 zákona o vojácích z povolání nestanovuje-li tento zákon jinak, činí lhůta k uplatnění peněžitých nároků ze služebního poměru 3 roky. Podle odst. 2 téhož ustanovení jde-li o opětovné plnění, činí lhůta k uplatnění nároku na jednotlivá plnění 3 roky od jejich splatnosti.
14. Jak upozorňuje žalovaný, otázkou promlčení se zdejší soud již zabýval v předchozím rozsudku týkajícím se nynějšího nároku (zmiňovaný rozsudek ze dne 27. 7. 2021, č. j. 31 Ad 9/2019-89), neboť žalobce uplatnil obsahově obdobnou námitku, včetně odkazů na judikaturu, již v předchozí žalobě. Tento rozsudek byl pro žalovaného závazný (§ 78 odst. 5 s. ř. s., srov. také usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 11. 2019, č. j. 4 As 3/2018-50, bod 32). Je-li správní orgán při vydávání nového rozhodnutí kasačně vázán právním názorem vysloveným při zrušení původního rozhodnutí, musí se kasační závaznost uplatnit i ve vztahu ke krajskému soudu při přezkumu nového rozhodnutí (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2022, č. j. 1 Azs 16/2021-50). Výjimku představují pouze situace, kdy došlo v mezidobí ke změně podstatných skutkových či právních okolností. Taková situace v nyní posuzované věci nenastala.
15. Zdejší soud v předchozím rozsudku uvedl, že „promlčení nároku je v obecné rovině pravidlem, jehož prolomení musí být opravdu závažné a zejména spíše nezávislé na vůli příslušné osoby, nebo omezující její možnosti fakticky právně jednat (např. dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, účast v mezinárodní misi v místech se špatnou infrastrukturou apod.); z podání žalobce nic takového neplyne a není zjevné, že by mu v uplatnění jeho práva takto závažné skutečnosti bránily (viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15.6.2018, č.j. 6 Ad 31/2017-32). Proto zdejší soud nemůže přisvědčit námitce žalobce o nemravnosti uplatněné námitky promlčení.“ (bod 55).

16. V nynější věci nejsou dány žádné okolnosti, pro které by bylo možné se od vyslovených závěrů odchýlit. Nejvyšší správní soud je nekorigoval (k tomu ani v souladu s dispoziční zásadou nedostal prostor, neboť žalovaný coby stěžovatel je pochopitelně nenapadl).
17. Žalobce poměrně obsáhle cituje z judikatury k otázce (ne)mravnosti uplatněné námitky promlčení. Předkládané závěry však přesvědčivě nespojuje se svou konkrétní situací. Z judikatury zejména plyne, že „námitka promlčení zásadně dobrým mravům neodporuje, ale mohou nastat situace, že uplatnění této námitky je výrazem zneužití práva na úkor účastníka, vůči němuž by zánik nároku v důsledku uplynutí promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil.“ (nález Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2005 sp. zn. I. ÚS 643/04). „Dobrym mravum zásadně neodporuje, namítá-li někdo promlčení práva uplatňovaného vůči němu, neboť institut promlčení přispívající k jistotě v právních vztazích je institutem zákonným a tedy použitelným ve vztahu k jakémukoliv právu, které se podle zákona promlčuje. Uplatnění námitky promlčení by se přičilo dobrým mravům jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku na plnění v důsledku uplynutí promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil.“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2011, sp. zn. 21 Cdo 85/2010, shodně rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 7. 2014, č. j. 3 Ads 83/2013-39, nebo ze dne 2. 3. 2023, č. j. 9 As 81/2022-44). Tyto okolnosti by přitom musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 23 Cdo 123/2011).
18. Žalobce argumentuje v tom směru, že služební pohotovost mu nebyla nikdy nařízena a služební orgány mu proto vyplácely nižší plat úmyslně (nejednalo se o náhodu ani o omyl). To v zásadě odpovídá shora uvedeným závěrům Nejvyššího správního soudu v nynější věci, podle nichž rozdělení směn na 12 hodin výkonu služby a 12 hodin služební pohotovosti bylo čistě formální a účelové a ze strany služebně nadřízených orgánů žalobce se jednalo o snahu o obcházení zákona (krácení žalobce na jeho platových nárocích). To ovšem samo o sobě nemůže vést k rozporu námitky promlčení s dobrými mravy. V opačném případě by nemohlo dojít k promlčení žádného nároku v případě úmyslného nesplnění jakékoliv právní povinnosti. Takto široce ovšem dle zdejšího soudu nelze korektiv dobrých mravů pojímat. Žalovaný pak se žalobcem nevede polemiku ohledně formy zavinění. Pouze konstatuje, že dané formální rozdělení směn (a z něj vyplývající výplata platu) nebylo motivováno úmyslem služebních orgánů poškodit žalobce. Důvodem tohoto nezákonného postupu bylo primárně to, že z personálních důvodů nebylo jiným způsobem možné plnit všechny úkoly (to zdejší soud konstatoval již v bodě 62 předchozího rozsudku).
19. Žalobce neuvádí žádný důvod, pro který by nebylo možné uplatnit u služebního orgánu platový nárok dříve. Neuvádí ani jiné konkrétní argumenty svědčící o tom, že služební orgán uplatněním námitky promlčení zneužívá právo. Pokud jde o poukaz žalobce na údajný nátlak služebních orgánů, ten žalobce dokládá pouze zvukovým záznamem ze dne 30. 9. 2008, který byl pořízen až po uplatnění nároku. Obecně přitom platí, že pro posouzení námitky promlčení jako výkonu práva v rozporu s dobrými mravy jsou bez významu okolnosti, které nastaly až po uplatnění práva (srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 6. 2022, č. j. 2 As 114/2021-46, nebo rozsudek Nejvyššího soudu

ze dne 29. 7. 2010, sp. zn. 33 Cdo 126/2009). Ničím dalším žalobce tvrzený nátlak služebních orgánů neprokazuje.

20. Lze tedy shrnout, že námitku promlčení nároku žalobce uplatněnou služebními orgány neshledal zdejší soud v rozporu s dobrými mravy již v předchozím rozsudku ze dne 27. 7. 2021, č. j. 31 Ad 9/2019-89. V nynějším řízení nevyšlo skutkově ani právně najevo nic, co by vedlo k nutnosti dané závěry přehodnotit.
21. Dále se soud zabýval otázkou, jaký vliv mělo na posouzení žádosti žalobce z roku 2008 tvrzené rozšíření žádosti z roku 2011. Žalobce především namítá, že obě žádosti měly být spojeny ke společnému řízení.
22. K uvedené otázce soud především poznamenává, že lze mít za prokázané, že správní orgány žádost žalobce ze dne 30. 9. 2011 obdržely, neboť na ni reagovaly. Neprochází-li správním spisem originál tohoto podání a nepodařilo-li se je správním orgánům přes vynaložení přiměřeného úsilí nalézt ani v součinnosti s jinými správními orgány, nemůže jít tato skutečnost k tíži žalobci. Je proto nutno vycházet z toho, že podání, které žalobce žalovanému na vyžádání dne 16. 7. 2018 zaslal, je skutečně oním podáním ze dne 30. 9. 2011. Po posouzení tohoto podání však musí soud v první řadě poznamenat, že ani dle jeho označení, ani dle jeho obsahu se nejedná o rozšíření žádosti z roku 2008, nýbrž o samostatnou žádost. Dané podání je označeno jako žádost a nijak na dřívější žádost z roku 2008 neodkazuje. Nakonec z něj ani neplyne, za jaké období se žalobce touto novou žádostí domáhá doplacení dlužné části platu. Pro posouzení žalobních námitek v nyní projednávané věci to však není podstatné. Je totiž nutno souhlasit se žalovaným v tom, že takovou samostatnou žádostí bylo zahájeno samostatné řízení. Jakékoliv vady tohoto samostatného řízení nemohou mít za následek nezákonnost rozhodnutí vydaného v nyní projednávané věci. Je tudíž bezpředmětné, jak konkrétně bylo se žádostí z roku 2011 naloženo, ať už jde o zákonnost procesních kroků (postoupení věci), jejího věcného posouzení (včetně toho, zda byla žádost vyřízena úkonem, který splňoval formální znaky rozhodnutí) nebo případné nečinnosti při jejím vyřizování.
23. Skutečnost, že o žádosti z roku 2011 bylo vedeno samostatné řízení, fakticky potvrzuje sám žalobce, neboť se domáhá toho, že obě řízení měla být spojena. Ani s touto námitkou však nelze souhlasit. Správním orgánům neplyne z § 140 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, povinnost řízení spojit. Spojení řízení je zákonem koncipováno toliko jako fakultativní. Nespojení dvou řízení tudíž zásadně nemůže mít vliv na zákonnost rozhodnutí vydaných ve věci samé (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2022, č. j. 5 As 227/2021-102). Vedení dvou samostatných řízení o dvou podobných nárocích (avšak dle tvrzení žalobce za různá období) není ani výjimečné, ani nezákonné, ani v rozporu se základními zásadami správního řízení.
24. Námitky týkající se žádosti žalobce z roku 2011 soud proto taktéž neshledal důvodnými.

IV. Shrnutí a náklady řízení

25. Krajský soud na základě shora provedeného posouzení neshledal žalobu důvodnou, a proto ji zamítl ve smyslu § 78 odst. 7 s. ř. s.
26. O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Podle něj má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci neúspěšný žalobce nemá právo

na náhradu nákladů řízení a žalovanému v souvislosti s tímto řízením žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 26.února 2025

Mgr. Petr Šebek v. r.
předseda senátu